

Bouwen aan een missionaire kerk

Theologisch-pastorale studiedag bisdom Brugge

17 oktober 2022

We willen op deze studiedag elkaar helpen om het evangelie door te geven. Daarbij kunnen goede ervaringen die we hebben meegemaakt ons bijzonder inspireren. Woorden wekken, voorbeelden trekken. Maar voordat we praktisch worden, kan het echt geen kwaad om een diepere vraag te stellen:

5 “Waarom moeten we het evangelie doorgeven?” Eigenlijk is dat de meest fundamentele kwestie, die al wat volgt bepaalt. Die vraag werd nauwelijks gesteld zolang het christendom vanzelfsprekend en alomtegenwoordig was. Maar die comfortabele toestand is – misschien gelukkig – helemaal voorbij. Net als in de andere christelijke kerken neemt het jaren in beslag, eer we opnieuw gaan beseffen

10 *waarom* we het geloof met onze omgeving moeten delen. Eens we daarop een antwoord vinden, wordt ook duidelijk *wat* dan wel de essentie is van ons geloof. Daaruit volgen ook een aantal suggesties *hoe* we die kern kunnen delen met anderen en *wie* van ons dat kan doen. Deze vier vragen (*waarom, wat, hoe en wie*) vormen meteen de rode draad van wat volgt.

1. *Waarom verkondigen?*

Omdat je goed nieuws spontaan aan anderen deelt

15 ‘Missionering’ heeft voor velen nog steeds erg onaangename bijklanken. We denken vaak aan indoctrinatie en gewetensdwang, aan imperialisme en kolonisering. We kunnen er niet om heen dat ook het christendom zich daaraan bezondigde, vaak zelfs vanuit goede bedoelingen. Maar laten we eerlijk zijn: een arrogante kerk die het geloof hoogmoedig aan anderen oplegt, lijkt vandaag niet meteen een geweldige gevaar. Onze kerkgemeenschap is net erg broos geworden. We lijken – zoals Jezus zei – opnieuw

20 een “kleine kudde” (Lc 12,32). Precies deze zwakke maatschappelijke positie helpt ons om de vraag in alle duidelijkheid te stellen: waarom zouden we het evangelie aan anderen nu nog doorgeven? Kunnen we, als bescheiden groep van christengelovigen, niet beter iedereen met zijn levensbeschouwing gerust laten?

25 Toegegeven: wie gelooft in God die liefde is, moet elke ander absoluut respecteren. Alle dwang of druk is uit den boze. Maar dat betekent niet dat we ons binnen de kerkmuren mogen opsluiten of dat we van ons geloof alleen een paar afgeleide morele waarden en normen kunnen ter sprake brengen. Het evangelie is immers een kostbare schat (Mt 13,44) en die is voor ieder mens bedoeld. Dit zijn de laatste woorden van de verrezen Heer volgens Marcus: “Trek heel de wereld rond en verkondig het goede

30 nieuws aan alle schepselen” (Mc 16, 15). De Bijbel is formeel: “God wil dat alle mensen worden gered” (1Tim 2,4).

Anderzijds: “God is liefde” (1Joh 4,8) en Hij wil dus niemands vrijheid aantasten. Hij wil wél het leven delen met ieder mens, maar dat doet Hij met een eindeloos respect. Daarom kon Hij niet anders dan klein beginnen. Met Abraham, die als eerste Gods Woord heeft opgevangen, zoals het prachtig is gevoerd in het nieuwe Bijbels belevingscentrum van *BIBLIA* te Brugge. Met Mozes en met het kleine

35 *volk van Israël*. Het moet ons te denken geven dat die bescheiden, vaak onbegrepen en vervolgd groep al in het Eerste Testament “de kerk van God” genoemd wordt (Numeri 20,4). De gelovigen zijn letterlijk “de door God geroepen” (*qahal adonai*, Num 20,4). Ze zijn door God bijeengebracht, ja ‘geroepen’ (*qahal*, in het Grieks: *ek-kalein*, vandaar *ekklèsia*). Door hun Godsvertrouwen en door hun levensstijl moeten ze “een licht voor alle volkeren” zijn (Jes 49,6) en een zichtbaar teken van Gods

aanwezigheid.

Historisch leidt het geen twijfel dat *Jesus* zijn roeping als verkondiger van het evangelie in die zin begrepen heeft. *Jesus* sprak niet in eigen naam. Hij wist zich – net als Israël – gezonden door God, zijn Vader, die Hij als mateloze, onvoorwaardelijke liefde heeft ervaren. Het blijkt al bij zijn doopsel aan de
5 Jordaan. Gods Geest daalt over *Jesus* neer en er klinkt een stem uit de hemel die zegt:

“Jij bent mijn geliefde Zoon, in Jou vind Ik mijn *welbehagen*” (Lc 3,21).

Het zijn precies deze kostbare woorden over het *welbehagen* en de vreugde, waarmee God zijn *volk* tevoren weer bijeenriep na de ballingschap:

10 “Men noemt u niet langer ‘Verstotene’,
en uw land niet langer ‘Verlatene’,
maar u zult heten “Mijn *Welbehagen*’ (*cheefets* in het Hebreeuws),
en uw land: ‘Gehuwde’.
Want de Heer heeft *welbehagen* in u
en uw land wordt gehuwd.
15 Zoals een jongeman een meisje huwt,
zo zal Hij, die u opbouwt, u huwen.
en zoals de bruidegom blij is met zijn bruid,
zo zal uw God blij zijn met u” (Jes 62,4-5).

Gods *welbehagen* en zijn vreugde heeft *Jesus* nog sterker ervaren. Het is precies die mateloze vreugde,
20 die Hij wou delen. Blijkbaar is het Gods diepste verlangen – ja, zijn vaste *wil* – dat mensen zijn liefde toelaten. Die *wil* van God staat centraal in *Jesus*’ gebed. In het Onzevader smeekt *Jesus*:

“Uw wil geschiede” (Mt 6,10).

Een meer letterlijke vertaling klinkt als volgt:

“Uw welbehagen geschiede.”

25 Hier blijven we zo trouw mogelijk aan het oorspronkelijke Griekse woord dat *thelèma* heet. Het staat evenzeer in onze tekst van Jesaja en het betekent inderdaad: een *wil*, een diep verlangen, een hunkering als van geliefden naar elkaar, ja, een vreugde en een *welbehagen*. Het Griekse woord *thelèma* is dus geen dictatoriale eis die de ander zou verknechten of indoctrineren. Wat *Jesus* in het Onzevader vraagt, is even eenvoudig als fundamenteel: dat Gods verlangen mag geschieden, dat zijn blijde boodschap mag gehoord worden, dat de mensen open komen voor zijn verbond tussen Hem en al zijn
30 schepselen. Voor dat verbond heeft *Jesus* zijn leven gegeven. Zelfs op Golgota bleef Hij op zijn Vader vertrouwen. De leerlingen waren dan wel gevlucht en hadden hun Heer verraden, maar uiteindelijk hebben ze ervaren dat de Gekruisigde door de dood heen was gegaan en dat Hij hun verraad vergeven had en dat Hij hen bezielde met zijn Geest.

35 Die onwaarschijnlijke ervaringen hebben de leerlingen veranderd. Ze wisten zich – nu nog veel meer dan tevoren – geliefd en aanvaard, hun schuld was vergeven en hun ontrouw werd genezen. Het was voor hen als een nieuwe geboorte, “een nieuwe schepping” (2Kor 5,17) en dat konden ze niet zomaar voor henzelf alleen houden. Ze willen het met anderen delen en dat doen ze vanuit een inwendig *moeten*, zelfs wanneer hun boodschap bij sommigen op onbegrip of weerstand botst. “We kunnen niet
40 *niet spreken*” zegt Petrus (Hand 4,20). “De liefde van Christus laat ons geen rust” zegt Paulus (2Kor 5,14). In het Latijn: “*Caritas Christi urget nos*”. Dit betekent: Christus’ *caritas* drijft ons om naar anderen toe te gaan.

Meteen vinden we hier een antwoord op onze fundamentele vraag van het begin: “Waarom zouden we vandaag moeten evangeliseren?” De vraag bergt het antwoord in zich! Waarom? Omdat het een
45 *blijde boodschap* is, een *euaggelion*.

2. Wat verkondigen? 'Leven, en wel in overvloed'

5 Wat zou het evangelie concreet kunnen inhouden voor onze tijdgenoten? Dat is niet zo evident, want wij allen leven in een multiculturele, complexe wereld waarin we God niet echt nodig hebben om een gelukkig leven op te bouwen. Religieuze overtuigingen blijven meestal wel toegelaten, maar ze spelen helemaal niet meer de beslissende rol zoals tevoren. Ze worden ook meer en meer naar de privésfeer verwezen. En in onze contreien zijn de meeste mensen weinig met het christelijk geloof vertrouwd.

10 In zo'n context komt het zowel binnen als buiten de kerk erop aan, het hart en de relevantie van het geloof te herontdekken. Het Johannesevangelie zegt bijzonder treffend wat Jezus eigenlijk bracht: "leven, en wel in overvloed" (Joh 10,10). Het hart van de christelijke *gods*dienst heeft werkelijk te maken met ons *mens*zijn, met ons leven. Jezus is gekomen "om ons te leren leven in deze wereld", zoals Paulus ons verzekert (Tit 2,12).

15 Laten we iets concreter worden. Ook in een moderne, pluralistische samenleving maakt het een wereld van verschil, wanneer we er mogen op vertrouwen, dat ons leven gedragen wordt door God, die liefde is. Het is een weldaad, wanneer wij onze vrijheid en autonomie niet uitsluitend op onszelf moeten funderen. We mogen beseffen dat die vrijheid ons voortdurend gegeven en gegund wordt. Het is een bron van rust, wanneer een mens mag aanvaarden dat hij werkelijk wordt aanvaard. Paul Tillich, een Duits-Amerikaans predikant en theoloog (1886-1965), heeft dit mooi verwoord:

20 "Soms is het alsof een stem zegt: 'Jij bent aanvaard. Jij bent aanvaard, aanvaard door dat wat groter is dan jij, en waarvan jij de naam niet kent. Vraag nu niet naar die naam, misschien vind je hem later. Probeer niet nu iets te doen, misschien zal je later veel doen. Zoek niets, presteer niets, plan niets. Aanvaard eenvoudig het feit dat je aanvaard bent'. Als dat ons overkomt, ervaren wij genade. Na zulk een ervaring zijn we misschien niet beter dan voordien, geloven we misschien niet meer dan voordien. Maar alles is omgevormd. Op dat ogenblik, overwint de genade de zonde, en de verzoening overbrugt de afgrond van de vervreemding. En niets is vereist voor deze ervaring, geen religieuze of morele of intellectuele vooronderstelling, niets, alleen aanvaarding'.¹

25

30 Die fundamentele ervaring, dat we aanvaard en geliefd worden zoals we zijn, verwoordt feilloos wat de Schrift bedoelt met het 'welbehagen' dat God in ons schept. Ja, God is blij dat we leven. Hij leeft mee met ons wel en wee. We zingen terecht "dat Hij ons draagt, dat Hij ons dient" (Huub Oosterhuis in ZJ 540). En die ervaring is geen voorbijgaande emotie of een vluchtige troost. In Jezus is gebleken dat Gods 'welbehagen' zelfs sterker is dan de dood. Omdat we in Gods ogen zó kostbaar zijn, is Hij in de mens Jezus één van de onzen geworden om ook in de hoogste nood aan onze zijde te staan. Daarvoor is Jezus mens geworden, zoals Augustinus diepzinnig over Jezus schrijft:

35 "Hij was God, maar werd mens.
God kan immers niet sterven; een mens kan dat wel.
Hij werd dus mens om voor ons te sterven".²

40 Werkelijk, pijn en lijden, onrecht en verraad, angst en dood: Jezus heeft het gedragen en het grote wonder ligt hierin, dat Jezus blijkbaar niet in het graf gebleven is. God redde Hem blijkbaar niet *uit* de dood, maar *in* de dood. Anders gezegd: op Golgota is Christus in de dood gegaan en het graf heeft Hem niet in zijn greep kunnen houden. Hier bereiken we echt het hart van het evangelie en de kern van het *kerugma* dat aan mensen wordt 'verkondigd' (Grieks: *kèrusso*). Het is

"de schoonheid van de heilbrengende liefde van God,

¹ Paul TILLICH, *The Shaking of the Foundations*, New York, Charles Scribner's Sons, 1948, 162.

² AUGUSTINUS, *Eenheid en liefde. Preken over de eerste brief van Johannes*. Vertaald door Tars * VAN BAVEL, Heverlee, Augustijns historisch instituut, 1969, 112 (VI,13).

die in de dood en verrijzenis van Jezus zichtbaar is geworden”.³

Dit is een grote troost en een bron van hoop: Gods “liefde zal nooit vergaan” (1Kor 13,8). We horen het reeds in het alleroudste geschrift uit het Nieuwe Testament: een brief aan de gemeenschap in Tessalonica, waar enkele christenen zijn overleden. Op grond van Jezus’ verrijzenis mogen de nabestaanden “niet treuren, zoals anderen, die geen hoop hebben” (1Tes 4, 13).

Dat de kern van het evangelie te maken heeft met Gods onvoorwaardelijke en onoverwinnelijke liefde, is niet alleen van belang in het aanschijn van de dood. De relevantie van deze boodschap is minstens even groot gedurende ons leven. Een menselijk leven dat door fundamentele liefde wordt gedragen, is immers zélf een groot geschenk en dat opent perspectieven wanneer we nadenken *hoe* het evangelie kan gedeeld worden.

3. Hoe verkondigen?

Door een mooie levensstijl

Dat het evangelie een mooi leven mogelijk maakt in grote humaniteit, stond al in de vroege kerk als een paal boven water. Men erkende zo’n leven als een waarde op zich, als een vreugde en een voorrecht om met anderen te delen. Het was een spontane manier om het evangelie al doende door te geven. Over die praktische evangelisatie in de eerste christelijke gemeenschappen zijn we vooral op de hoogte door de eerste Petrusbrief. Dit geschrift (tussen 65 en 90 na Christus) wordt trouwens vandaag herontdekt als een grote inspiratiebron voor evangelisatie in een niet christelijke omgeving en daarom gaan we er hier even nader op in.⁴

Centraal in de Petrusbrief staat de ervaring van een “mooie levenswijze” (1Pe 2,12). Zij die christen zijn geworden, weten zich “uitverkoren” door God (2,9). Ze zijn “kostbaar in zijn ogen” (2,4). Bij hun (volwassen) doopsel hebben ze ervaren dat God welbehagen in hen heeft, net zoals Jezus dat eens ervaren heeft aan de Jordaan. Die vriendschap met God maakt hun leven anders en vooral *mooier*. Hier gaat het om een schoonheid, die aantrekt en die de ogen kan openen voor God. De klemtoon ligt dus niet op christelijke deugden, wat vaak erg streng en moraliserend lijkt. De klemtoon ligt eerder op christelijke schoonheid, die attractief is. Zo klinkt het letterlijk in de Petrusbrief:

“Leid onder de volkeren (*ethnoi*) een mooi (*kalos*) leven. Dan zullen zij, die u nu als boosdoeners belasten, door uw mooie werken (*kala erga*) tot inzicht komen en God verheerlijken” (1Pe2,12).

Een kleine overstap naar onze tijd. Zolang het christendom dominant was in onze streken, hebben we wellicht te weinig oog gehad voor de schoonheid van het christen zijn. We hebben er wetten uit afgeleid en een veeleisende moraal. Zelfs in de belangrijke tekst van hierboven werd de notie van schoonheid helemaal uit het oog verloren. ‘Mooi leven’ werd trouwens weggewerkt omdat de Bijbelvertalers dit weergaven als ‘voorbeeldig leven’. En ‘mooie werken’ werden vertaald als ‘goede werken’, terwijl de brief toch telkens spreekt over ‘*kalos*’, wat dus mooi en aantrekkelijk is zoals in het woord *kalligrafie* (‘*schoon* schrift’). De nadruk op het schone doet denken aan een basis intuïtie van paus Franciscus in *De vreugde van het evangelie*:

“De Kerk groeit niet door bekeringsdwang, maar ‘*door aantrekking*’”.

Of nog duidelijker in de Franse uitgave op de officiële site van het Vaticaan :

³ PAUS FRANCISCUS, *De vreugde van het evangelie* (Wereldkerkdocumenten, 34), Brussel, Licap, 2014, 36.

⁴ Vgl. Christophe STENSCHKE, *Reading First Peter in the Context of Early Christian Mission*, in: *Tyndale Bulletin* 60/1 (2009) 107-126.

“L’Église ne grandit pas par prosélytisme mais ‘*par attraction*’”.⁵

Laten we terugkeren naar de eerste christenen en kijken hoe de eerste Petrusbrief die aantrekkelijke, mooie levensstijl omschrijft, natuurlijk rekening houdend met de culturele context van toen op sociaal, politiek en relationeel vlak. Tegenover de Romeinse overheid moeten Jezus’ leerlingen zich inschikkelijk opstellen (2,13). Ze mogen echt “leven als vrije mensen” (2,16), uiteraard zonder van die vrijheid een voorwendsel te maken voor egoïsme. Christelijke slaven worden opgeroepen tot geduld en verdraagzaamheid (2,18-25). Gelovige vrouwen die met een niet-christen zijn getrouwd, kunnen “zonder woorden” hun echtgenoot proberen te winnen (3,1). Gelovige mannen moeten hun niet-christelijke echtgenotes “met respect behandelen” als “mede-erfgenamen van de genade van het nieuwe leven” (3,7). Wanneer christenen onrecht of discriminatie ondergaan, mogen ze “geen kwaad met kwaad vergelden” (3,9).

Van de individuen nu naar de groep: heel de geloofsgemeenschap moet op haar beurt schoonheid uitstralen. Ze zal “een broederschap” (2,17) vormen: “eensgezind, meelevend met elkaar, elkaar liefhebbend als broeders en zusters, barmhartig en nederig” (3,8), “in oprechte broederliefde” (1,22) en “gastvrij voor elkaar” (4,9). Heel belangrijk: wie de gemeente leidt, mag “niet de baas spelen” (5,3) maar moet Jezus als voorbeeld nemen. Hij is de “hoogste herder” (5,4), die ons allen heeft gediend. Met zijn gegeven leven “heeft Hij [ons] een voorbeeld nagelaten” om “in zijn voetstappen te treden” (2,21). Heel opmerkelijk: de term *kerk* komt geen enkele keer voor, terwijl de brief voortdurend de missie van die christelijke gemeenschap bespreekt. Misschien waren er autoritaire trekjes bij de opvolgers van de apostelen, waardoor de term *kerk* in opspraak was gekomen, wat haar zending in haar omgeving niet bepaald bevorderde... Maar ook zonder het woord *kerk* hamert de Petrusbrief er wel op dat alle gedoopten “uitverkorenen” (1,1) zijn en horen tot Gods “koninklijk priesterschap” (2,9).

Van groot belang is het *gebed* van de christelijke gemeente om “Gods roemruchte daden te verkondigen” (2,9). In een omgeving die God niet kent, zijn de christenen present om het contact met Hem te onderhouden. God moet gedankt worden voor het goede dat Hij aan mensen schenkt en voor het goede dat zoveel mensen doen. Stefan Paas, een Nederlandse theoloog en zendeling, ziet in dat gebed van de Petrusbrief veel inspiratie voor ons vandaag:

“De kerk prijst God namens een wereld die God niet kent.
Zij is dát deel van de mensheid, dat zich tot God heeft gekeerd”.⁶

In de kerk bidden we voor de wereld: dat is de diepe zin van de voorbeden in de liturgie. Wanneer het past, mogen we dat ook zeggen aan buitenstaanders: dat we op zondag zullen bidden, smekend om Gods hulp in nood en dankend voor het goede! Het gezamenlijk gebed gebeurt trouwens in het *openbaar* en niet in een afgesloten getto, zodat er een deur kan opengaan, die anders wellicht gesloten bleef.

De Petrusbrief heeft het ook over het geloofsgesprek. Dat uitdrukkelijk spreken is niet het eerste, maar veeleer het laatste: het krijgt zijn plaats, wanneer mensen vragen stellen bij de alternatieve levensstijl van de christenen.

“Wees altijd bereid tot verantwoording (*apologia*)
aan ieder die rekenschap (*logos*) vraagt van de hoop die in u leeft.
Maar doe het met zachtmoedigheid en respect
en vanuit een zuiver geweten” (3,15-16).

Hier is geen sprake van gewetensdruk of zieltjeswinnen, waarmee missionering vaak wordt verward. Geen *indoctrinatie*, maar *fascinatie* kan het hart van mensen raken. Het woord dat dan klinkt, moet volgens de Petrusbrief even respectvol zijn als het Woord van God. Immers:

⁵ Paus FRANCISCUS, *De vreugde van het evangelie*, nr 14.

⁶ Stefan PAAS, *Vreemdelingen en priesters. Christelijke missie in een postchristelijke omgeving*, Utrecht, Boekencentrum, 2019, 191.

“Als iemand spreekt, moeten het Gods woorden zijn” (4,11).

En dat geldt ook voor onze daden:

“Als iemand een dienst bewijst, moet het zijn uit de kracht die God hem geeft” (4,11).

Wat de Petrusbrief ons vandaag leert, is fundamenteel: de schoonheid van het gewone leven kan naar God verwijzen. Ze kan, als God het wil, de religieuze *onverschilligheid* doorbreken, wanneer mensen oog kunnen krijgen voor het christelijk *verschil*.⁷ Ongeveer een halve eeuw na de Petrusbrief werd die missionaire praktijk treffend neergeschreven in de anonieme brief aan Diognetus:

“De christenen leven elk in hun vaderland, maar als vreemdelingen [*paroikoi*].

Zij kwijten zich van hun burgerplichten en verdragen alles.

Ieder vreemd land is hun vaderland en ieder vaderland is een vreemd land.

Zij trouwen als ieder ander, maar leggen hun kinderen niet te vondeling.

Zij delen hun tafel, maar niet hun bed.

Zij leven in het vlees, maar niet naar het vlees.

Zij wonen op aarde, maar zijn burgers van de hemel.

Kortom, wat de ziel is in het lichaam, zijn de christenen in de wereld.

De ziel is in alle leden van het lichaam verspreid, zoals de christenen in de steden van de wereld wonen.

De ziel woont in het lichaam, zoals de christenen in de wereld wonen, zonder van de wereld te zijn”.⁸

4. Wie verkondigt?

Elke gedoopte is leerling-missionaris

Wanneer anderen smaak kunnen krijgen in het evangelie door een ‘mooie levensstijl’, is dat een opdracht voor de hele kerkgemeenschap. Natuurlijk zijn catechisten en vrijgestelden in de pastoraal, priesters en diakens onmisbaar, maar toch staan zij er niet alleen voor. Paus Franciscus noemt alle gedoopten daarom “leerling-missionarissen”.⁹ Elk van ons moet weer leerling van Jezus worden, zodat het herontdekte evangelie ook zichtbaar wordt voor anderen. In feite herneemt paus Franciscus daarmee de rode draad uit de belangrijke boodschap van Paulus VI over missie:

“Een kerk die evangeliseert, begint met zichzelf te evangeliseren. Als gemeenschap van *gelovigen*, als gemeenschap van geleefde en gedeelde *hoop*, als gemeenschap van broederlijke *liefde*, heeft ze het nodig steeds weer te horen wat zij moet geloven, de redenen van haar hoop, het nieuwe gebod van de liefde. Kortom, ze heeft het steeds nodig om zelf geëvangeliiseerd te worden, wil zij de frisheid, het vuur en de kracht behouden om het evangelie te verkondigen.”¹⁰

We hoeven het niet te ver te zoeken om het evangelie te herontdekken. Het is in ons gewone leven, dat wij God op het spoor kunnen komen, om de eenvoudige reden dat Hij daar – vaak ongezien – weldegelijk werkzaam is. Belangrijk zijn dus de uitdagingen en noden van onze tijd, de vragen en zorgen die er vandaag toe doen. Het zijn die wonden, die moeten aangeraakt worden, omdat Jezus zelf ze mee draagt¹¹: de bezorgdheid van jongeren voor het milieu, de vraag naar betaalbare energie, het onthaal van vreemdelingen, de opvoeding van kinderen en jongeren, de toekomst van de democratie enz. Op veel van die terreinen is er in onze tijd een grote nood aan vertrouwen en perspectief. Wellicht is die nood van de wereld veel urgenter dan onze zorg om de kerkelijke activiteiten van vroeger

⁷ Vgl. Enzo BIANCHI, *La différence chrétienne*, Paris, Bayard, 2009.*

⁸ À *Diognète*. Introduction, édition critique, traduction et commentaire par Henri-Irénée MARROU (Sources Chrétiennes, 33 bis), Paris, Cerf, 2005, 62-64 (V,5-VI,3).

⁹ Paus FRANCISCUS, *De vreugde van het evangelie*, 120 (eigen cursivering).

¹⁰ Paus PAULUS VI, *Evangelii nuntiandi*, 15.*

¹¹ Vgl. Tomáš HALÍK, *Raak de wonden aan. Over niet zien en toch geloven*. Vertaald door Kees en Henriëtte DE WILDT, Utrecht, Boekencentrum, 2019.

krampachtig voort te zetten.

Christoph Theobald, een Duits-Franse theoloog, ziet bij de evangelisatie veel mogelijkheden in het charisma van gewone christenen.¹² We mogen niet vergeten dat God aan mensen een eigen gave (*charis*) schenkt. En sommigen hebben het blijkbaar in de vingers om het goede van anderen aan het licht te brengen. Hij vergelijkt die begenadigde mensen met ‘pendelaars’, die met hun wichelroede op het spoor komen van een grondlaag die water bevat. In het Frans heten die mensen ‘*sourciers*’, omdat ze de weg wijzen naar ‘*la Source*’, de bron die ongekend aanwezig was. Denk aan een school, waar leerlingen en collega’s steevast hun hart uitstorten aan één bepaalde leraar die hen in hun kracht kan plaatsen. Of denk aan een familie, waar alle neefjes en nichtjes bij moeilijkheden altijd dezelfde tante opzoeken omdat ze zodanig luistert, dat je weer moed vat. Of aan een flatgebouw, waar zelfs de meest anonieme huurders de weg kennen naar dat ene appartement van ieders steun en toeverlaat.

Niet voor niets vraagt paus Franciscus dat de kerk meer naar buiten zou komen en zich richten op het leven rondom. In een samenleving waarin het christendom slechts één van de vele mogelijkheden is, moeten we met veel respect en fijngevoeligheid naar anderen toe gaan. Dit komt overeen met de resultaten van de recente enquête bij jongeren in ons bisdom. Wat ze vragen, zijn niet meteen lessen over het geloof, maar een heel eenvoudig verzoek: “Kom naar ons toe”. Ze hebben geen rekeningen te vereffenen met een dominante kerk die hen heeft gekwetst. Ze leven eerder in een diverse omgeving en ze zijn met het evangelie niet vertrouwd. Maar ze zijn niet afkerig voor wie hen met interesse en sympathie wil tegemoetkomen. Dit is een belangrijke eis bij de evangelisatie vandaag: we moeten de moed krijgen om onze comfortzone te verlaten en – met Christus aan onze zijde – op weg gaan.

Reeds tijdens de tweede wereldoorlog schreef Madeleine Delbrêl in Parijs over die wondere weg om het evangelie te delen. Niet zozeer een weg naar verafgelegen missiegebieden. Wel een weg naar onze naaste burens, die in een andere wereld dan de onze kunnen leven. Deze weg neemt heel eenvoudige vormen aan:

“Weg: het telefoontje dat ons verbindt met het leven van iemand anders.

Weg: de straat die we oversteken om te spreken met iemand die we nog nooit gezien hebben, de trap die we nemen om aan te kloppen bij iemand die we tot nog toe alleen op de overloop hadden gegroet.

Weg: de metro die we samen nemen.

Weg: het voetpad aan de uitgang van de fabriek.

Weg: het meisje dat uit liefde voor een achterbuurt haar werk opzegt, haar familie achterlaat en naar een onbekend milieu trekt”.¹³

Naar deze mensen moeten we zonder bijbedoelingen gaan. We zijn geen militanten die het verloren terrein moeten heroveren. We zijn gewone tijdgenoten, die onbaatzuchtig aanwezig kunnen zijn, met heel ons hart. Precies omdat we ons aanvaard en geliefd weten door God, hoeven we ons niet krampachtig op te dringen. We mogen leven vanuit een diepe bron, die ook anderen kan verfrissen. Of dat laatste werkelijk gebeurt, hangt vooral van God af en daarom is gebed hier op zijn plaats. Ook dat heeft Madeleine Delbrêl met haar poëtische kracht treffend verwoord:

“Zal de liefde, die ons bewoont en die wil uitbreken, de kans krijgen om ons te bepalen?

Heer, Heer, moge de schors die mij bedenkt voor u geen hindernis zijn. Breek erdoorheen.

Mijn ogen, mijn handen, mijn mond: ze zijn van U.

De vrouw die hier voor mij zit, zo verdrietig. Hier is mijn mond. Lach haar toe.

Dit kind zo bleek, bijna grijs. Hier zijn mijn ogen. Kijk het aan.

Deze man zo moe, zo moe. Hier is mijn lichaam. Geef hem mijn plaats.

Hier is mijn stem. Zeg hem: ‘Ga maar zitten’.

Die jongen, zo verwaand, zo dom, zo koppig. Hier is mijn hart. Bemid hem ermee, sterker dan ooit”.¹⁴

¹² Vgl. Christoph THEOBALD, *Christentum als Stil. Für ein zeitgemäßes Glaubensverständnis in Europa*, Freiburg – Basel – Wien, Herder, 2018, 89-124.

¹³ Madeleine DELBRÊL, *La sainteté des gens ordinaires* (Œuvres Complètes, 7), Bruyères-le-Châtel, Nouvelle Cité, 2009, 66 (met dank aan Piet RAES).

¹⁴ O.c., 88.

Is dit niet de ‘mooie levensstijl’, de gratuite nabijheid, die een weg kan banen waarop God zich misschien laat kennen? Of dat ooit gebeurt, ligt uiteindelijk niet in onze macht. Het is alleen God zelf, die het geloof kan schenken. Uiteindelijk kan deze nuchtere waarheid ons bevrijden van een te grote drang naar resultaten. We moeten herontdekken dat de ‘mooie levensstijl’ op zich de moeite loont en dat hij
 5 voor ons een bron van diepe vreugde is. “Het is zaliger te geven dan te ontvangen” (Hand 20,35). Gods liefde kregen we om niets. We mogen ze ook *doorgeven* om niets (Mt 10,8). Zelfs wanneer de ander niet aansluit bij de kerk, is het een vreugde om ruimhartig te leven vanuit het evangelie.

Het vergt een hele leerschool, om die inherente waarde van onze ‘mooie levensstijl’ volgens het evangelie te gaan appreciëren. In een tijd waarin de oude kerkstructuren verdampen, hebben we nog vaak
 10 de neiging om het verlies zoveel mogelijk te beperken. We verliezen ons dan in een uitputtend activisme. Soms worden we eerder moedeloos, verongelijkt of cynisch. Maar uiteindelijk hebben we geen andere keus dan zelf het geloof in zijn schoonheid te herontdekken en het eenvoudig te beleven, in een grote genegenheid voor onze tijdgenoten, zonder bijbedoelingen.

Dat alles moet gebeuren in het gewone christelijk leven. Daar kan het evangelie van Gods onvoorwaardelijke liefde herkend worden bij allerlei soorten mensen. Allereerst horen die bij de vaak kleine, broze kern van trouwe kerkgangers. Maar daarnaast er zijn ook gelegenheden christenen, mensen aan een
 15 ziekbed of bij een uitvaart, ouders van kinderen bij een doopsel of eerste communie of vormsel, koppels die willen huwen, bedevaarders naar heiligdommen, zoekers die ‘opnieuw beginnen’, een groepje catechumenen en niet te vergeten: de vele pastorale verantwoordelijken met hun lief en leed. Voor
 20 elk van hen kunnen er zich gelegenheden voordoen om de schoonheid van het geloof te laten oplichten. Er zijn de gebruikelijke kerkelijke momenten van viering en vorming en dienstbetoon. En vooral: er zijn zoveel bijzondere momenten in de meanders van ieders levensweg, waarbij God zich kan laten gevoelen. Soms kan daarbij een uitdrukkelijk woord van hoop te pas komen. Soms zou ons woord eerder voor misverstanden zorgen en kunnen we ons beter beperken tot een zorgzame aanwezigheid vol
 25 aandacht en genegenheid. Het boek Prediker wist het al:

“Er is een tijd om te zwijgen en een tijd om te spreken” (Pred 3,7).

Wanneer we best spreken of zwijgen, moeten we proberen zorgvuldig te onderscheiden en daarin zullen we best samen op weg gaan om *synodaal* deze evangeliserende stijl in de vingers te krijgen. Zowel wanneer we spreken als wanneer we zwijgen, moeten we echter een teken stellen van Gods
 30 mateloze genegenheid voor ieder mens. Dat is de kern van geloof en de reden waarom we “bidden en onder de mensen het goede doen”¹⁵. Op die manier zijn we verkondigers, als “een levende heenwijzing” naar onze Heer.¹⁶

+Lode Aerts

¹⁵ Dietrich BONHOEFFER, *Verzet en overgave. Brieven en aantekeningen uit de gevangenis*. Uit het Duits vertaald door L.W. LAGENDIJK, Baarn, Ten Have, 2003, 295.

¹⁶ Vgl. Henri NOUWEN, *Een levende heenwijzing. Dienst en gebed in aandenken aan Jezus Christus*, Den Haag, Voorhoeve, 1981.

O thou that tellest good tidings to Zion

Muziekfragment als inleiding op het tafelgesprek

- 5 Wat ons echt deugd doet, willen we graag met anderen delen. Dat is de diepe reden om het evangelie door te geven en voor te leven: omdat het 'goed nieuws' is. Deze term 'evangelie' danken we aan de profeet Jesaja bij de terugkeer uit de ballingschap (zesde eeuw voor onze tijdrekening). Na die moeilijke tijd komt het herstel van Jeruzalem. Jesaja noemt Sion dan "de verkondigster van een goede boodschap" (*euaggelizomenos Sioon*). Angst moet nu wijken voor vreugde, want het zijn 'good tidings', die Sion moet brengen, letterlijk: "good news, joyful message" zoals het woord evangelie woordelijk betekent. Sion, dat beeld is voor de kerk, moet goed nieuws brengen.
- 10 Een kleine opmerking: Händels oratorium van 'The Messiah' zingt dat het goede nieuws NAAR Sion uitgaat, terwijl het in de oorspronkelijke Bijbeltekst VAN Sion moet vertrekken als bron van evangelisatie.)

*"O thou that tellest good tidings to Zion, [in Jes 40,9: o Zion]
get thee up into the high mountain;*

- 15 *o thou that tellest good tidings to Jerusalem, [in Jes 40,9: o Jerusalem]
lift up thy voice with strength;
lift it up, be not afraid;
say unto the cities of Judah:
Behold your God!*

- 20 *O thou that tellest good tidings to Zion, [in Jes 40,9: o Zion]
arise, shine;
for thy Light is come,
and the glory of the Lord is risen upon thee" (Jes 40,9 en 60,1).*

- 25 Alto: Katie Jeffries-Harris

Dirigent: Barnaby Smith

Koor: Academy of Ancient Music en Voces8

<https://www.youtube.com/watch?v=IFjQ77ol2DI> (vanaf 21:30 tot 27:17)